

L a t w e e f c h u A w i s e s.

Nr. 40. Zettortdeena 2trâ Oktober 1841.

Peelikkums pee teem wahrdeem eelsch muhsu schi gadda Latweefchu awisehm; flattees Nr. 36.

Sudbrabina kungs, kâ isgahjuschâ lappinâ lassijat, bija schelstirbigis un labbprahtigis kungs. Winsch bija gaddeem Wahzsemme dshwojis un' bija rebsejis ka muischas warr waldbiht bes klausibas, bes ka mahjas us klausibu nodohdas; un winsch nodohmaja pee sewim sawas mahjas bes klausibas, us flaidru naudu ween fainneekem atdoht; ne us arrenti, ne us pahrscholschanu, bet us grunti. Tas irr tã: winsch gribbeja nospreest zik karras mahjas wehrtiba eelsch flaitamas naudas; un jebkurram fainneekam tad schõ naudu bij ilkgaddâ kungam malkabt. Kamehr gruntneeks to naudu malka, woi winsch jeb winna behrnu behrni us zilts ziltim, tãmehr ne bij wehstet zittam to pahrscholsht un tam mahjas atwemt. Kungs pee sewim nodohmaja tã: Man irr 24 mahjas; katram fainneekam irr 30 puhru weetas eelsch mahjam un zeeta, sipra mahlu semme; teem fainneekem irr 4 woi 5 sirgi, 7 lihds 8 gohwis, sikhus-lohpus ne flaitu; winni dabbohn lihds 15 wesumus seena, 3 affis malkas, balkus zik wajaga pee ehlu-zelschanas, un ehlas bija wissas labbi, siipri, zeeti taistitas. Muischâ fainneekem bija jastrahda 8 pahru weetas katrâ lauka, bija jasubta ilk neddelas darbneeks ar sirgu, pahrneedelas meita; no Furgeem libos wezzeem Fahneem leezineeks; ruddeni pahrfuhlejs 3 reis par neddelu; bija jawedd muischas prezze us pilfateem; bija jaiswedd muischas 5 affis malkas, bija jawohd pagasta naudas 7 rubbuli, 1 wepris, 3 pohdi linnu, 4 maissi, un zittas neeku leetinas, un bija pee tam jaklausa, ko muischas likke darriht. To warreja wissu deesgan atklausht un dshwoht pahrtizis eelsch mahjam pee gudras un prahtigas waldischanas; bet ja laudis dshinne par nepaieesi un nelaitã, tad ne warreja mahjas noturrecht.

Gaddijahs Kungam buht diwi gaddus Wahzsemme, un tas jaunais waggare, no ka isgahjuschâ lappinâ runnajan, kunga weeta muischu waloija. Schihds tam bija labbu mundeerinnu noschuis, bet bija knohpis par schauru falizis, un kad wihrs ne isgahje no mahjam tufschâ duhschâ, tad appalschejas knohpes abtri palikke bes galwahm; winsch talabb wehderu mehds fajohst lohpã ar johsu labbi zeeti. Tam

bija barrohts behrs ehrelis, bet kad schis brihscham traffojahs, tad waggare sirgu atflahje mahjas un retti jahje; bet pahtaga, ar weenu bija us rohsu usmaufta. Winsch dands ne runnaja, bet kad winsch wahrdu fazzija, tad bija jaklausa us matta, un ja kas wahrdu likke prettim, tad winsch atbildeja: lohps! turri mutti! un ja ar to ne palikke meerã, tad winsch meerinaja ar pahtagu.

Sainneeki sawus laukus wezza waggares laikos bija nostrahdajuschi muischâ eelsch 2 deenahm, bet nu ne kã. Schis likke laukus eestrahdaht kã dahrsu. Ne peetikke tohs usart, un ezzeht, un atkal art un ezzeht un nowelt; winsch semmi mehija un laudis bendeja neddelu apfahrt. Un kad fainneeks kahds runnaja wahrdu prettim, waggare fazzija: lohps! turri mutti! un bija jastrahda, ka winsch likke strahdaht. Kad bija seenu nowaddi jawedd, bija kibbele ar plauschanu; tad bija raffa par leela, tad atkal bija par masa raffa; no rihta winsch safauze wissu pagastu lohpã, un faule ne bija lihds brohstasta laikam, tã pahrzehle padohmu un fuhstija 100 zilwekus atkal us mahjam; ar wahrdu fakhht pagastam pee ilk zettorta sohla ko waggare likke us preekschu zelt, weens woi diwi sohli atkal bij jazelt atpalkat; un pagastis pee tahdas mohdigas staigaschanas palikke til sibwõ, ka winsch nej muischas nej sawus laukus ne spehje wais apkophht, un fahke fainneeki nihht ar leelu nihschanu.

Kungs us Wahzsemmi aisgahjis bija atflahjis pahrtikfuschus fainneekus, bet pahrnahjis mahjas atradde tohs panhlfuschus. Prahtigis kungs buhdams winsch nopratte, kas to pohsta uggumi bija sakuhris, un talabb waggari affauze un tam fazzija tã: Sakki draugs, kalabb tee fainneeki wissi tã nonihlfuschi? Kad es muischu waldbiju pats, teem bija magasthne peebehrta pilna; taggad magasthne tufschâ, leen pee muischas kiehns, sifko pee darba; kas tohs laudis tã irr sagrohsijis? Mahzitajs ar fuhdsahs ka dikti pa frohgeem gultohht un mas basnizã nahkht; ka negohdigi fakhht dshwoht, no kam tas nahht?

Waggare. Ne nemmat par tauuu zeenigs leele-kungs! kad Fuhds mahzitaju gribbat klausht, tad Fumis buhs dands ko klausitees. Mahzitajs jaw arweenu par laudim stahw. Un mannis dikri eenihdejuschi. Es jaw ne mas ne warru nej us Deewa nammu aiseet, mannis jaw flaidri dhenn no basnizas ahra.

Kungs. Woi tad wiini tew pee wahrda peesauz; jeb woi wiini mannu muischu, woi to pagastu pee wahrda peesauz? Woi tad tu tas weenu-weenigals waggare effi, kas us basnizu eet?

Waggare. Pee wahrda gan ne peesauz, bet kad mannis eerauga, tad sawadi wahrdi tuhda rohnahe; tad wiini eelsch spreddika tuhda noet no zetta noht un tad man skreen wirsü! tad wiini tik nelahgi nonemni runnaht no bendeschanas, no warras darbeem, no mihsstahm mehlehni, no peeglaudinaschanas; ka peenemmoht kullulus, ka par naudu warroht weenweenigi taisnibu pasaulê dabbuht; no atreeschanas u. t. j. pr. Zuh's zeenigs Leelskungs ne tizzeseef, bet wiini ta noet no zetta, ka pawiffam ne warr simeht, woi Deewa wahrds irr jeb ne.

Kungs. Woi tad Tu tohs wahrduß wiffus us sewi sime?

Waggare. (nosarkst waiga.) Us sewi gan ne simeju, bet man tas dikti prettim, kad ta runna. Tahdi nepatishkami wahrdi ne mas ne kristu mahzitajam muttê nemt.

Kungs. Bet kad to nepatishkamu darbu pa draudsi irr, ka tad tam arri ne buhs nepatishkamuß wahrduß runnaht? Tu jaw sakti, ka wiini tewi ne peesauz, nej tawu pagastu, no kam tad tu sime, ka tee us tewi jeb no tewim runna.

Waggare. Wiffi man stattaß wirsü un flaidri man azzim redsoht basniza sahl ausis tschufsetees. Muhfu mahzitajs, woi tad tee tahdi ka zits, zeenigs Leelskungs! Wiini jaw dikti us neekeem kabrigi; katrus neekus tee peenemni. Winneem istaba zaru rihtu stahw kauschu pilna. Un tad tee usnemni waijaht no darbeem, zil effoht lohpu, zil sirgu, zil issehjuma, zil reis effohts passis bijusch; zil kalpeem lohndohht, kahds katrs kalps irr; tee ar sawu wallodu isleen pa mallu mallahm un faktu kasteem, no siwenu stallischa eesahkdami tee istaiga ar sawu wallodu wiffus faktus. Ur mannim arri tapatt usnehme runnaht, un ta aplinkus sahke rinkus mest ap muhsu muischu, ka tur dsihwojoht, ka pagastis nihsstohht, laudis breshoht . . .

Kungs. Ko tad tu tam atbilbeji?

Waggare. Es winneem isteizu, ka waijaga wiffu . . .

Kungs. Ko tad tu teizi?

Waggare. Es winneem teizu ta: Ka katrs darrijis, ta winsch dabbuhs, un . . . bet nu redsat, zeenigs Leelskungs! tuckschi tee gaddi; pagastam masums pee rohkas, tas tahdeem wihreem arri tapatt prettim irr.

Kungs. Ne neekojees. Man tu neekus un bleskus ne eeteikfi; es noprohtu kas to pirti tik stipri sa-

kubris, ka ne warr nej us lahwi, nej us grihbu kahds isturreht. Es talabb grihbu pahrgrohsht wiffu muischas buhschanu, un grihbu sawas mahjas nodohht wiffas us renti, bes klausibas, par naudu ween.

Waggare. Zeenigs Leelskungs, tee naw tee laudis, kas mahjas us renti turrehs. Zuh's dohmajeet zeenigs Leelskungs scheid Wahzsemmes semneekus atrast. Zittâ mallâ, warr buht, pee mums nê. To neweend ne usnemfees, nedf arri warr to usneimtees. Wisfeem kamsobtu kullus zauras, naudina ischluhks abra, krobhsineeks pazels; tam buhs manta, Zums ne ka.

Kungs. Redsesim ka buhs, fastelle us pariht wiffus saimneekus lohpa.

Kungs. aigahje us sawu istabu un waggare paklanijeet aiseet us mahjahm un dohina pee sewim ta: kad Kungs leelash simaht kas pirtei tik stipras uggunis fakubris, pag' tad es arri grihbu tam parahdiht, ka es gudrats esnu nedf wiini dohina. Un ohtru rihtu wihrs leek apsedloht behru ehreli un apjohf johstu ap wehderu, bet atstahj pahtagu mahjâs, un ne laisch wiff sinnas deweju ap mahjahm, paschi jahj pa mahjahm, un mahjâs eenahkusch wallodu usnemni ta: Deews palihds! ka dsihwojeet? Zuh's brihnifetees, mannis eeraudsiht jahschus pee sewim atnahkam. Zuh's mianni arweenu effat eeraudsiusch par launu un par ne sinnu zil sliktu. Ja es tahds buhtu, ka Zuh's mannis istaisat, tad es ne buhtu pee jums atnahjis; bet nu es tahds ne esnu wiff. Ka lungi swelpj, ta waggarim jabanzo. Woi es esnu pee wainas; ka leeli nowaddi, ka leelas reeschas, ka deen' un naktim dsenn? Woi man ta nauda paleef? Tik jaw man mantas irr ka tas ehreli, kas stahw pee schohga! Redseset gan, ka nu jums Leelskungs faitais tahds raibus rakstus, ka neweend wehweris lihds schim naw audis. Nu ne buhs wairs jadohd sawjahm linni, nu atnems wiffus laukus. Eedohmajuschees wihri ka pee mums labbiba aug tik patt ka Wahzsemme, jeb ka Egiptes semme, 100 graudi no weena. Winsch ne grihb nekahdu klausibu wairs; irr apnikusch laudim palihdsibu doht, un naudu, naudu, naudu ween buhs doht katram saimneekam. Es faktu gan: zeenigs Leelskungs! kur to naudu nems? Wiini atbild: gan gaddisees waggare. Eij til un padohf sinnu lai wiffi saimneeki fanahk muischâ, redsesim ko wiini sazjise. Un nu — ka buhtu pariht pawakkara wiffi muischâ pee zeeniga Leelkunga! Daturreet ko juh's mahzu: effect lehnigi ka ballofschi un ismannigi ka tschuhkas! — Ur scheem wahrbeem waggare aisdjahj profham.

Un pirmais saimneeks, kur waggare bija bijis sakla seewai wakkara ta: Wai! seewim mihsa, nu ees slikti, nu irr pohstis klast! Uk tu wiffu-waldigais Deews, woi ne effam deesam zeetusch? Tik jaw irr, ka ta

fausa maisite, ir to plehsihš no muttes nohst. Waggare bija schodeen pee mums un sazzija: kungs effohst no Wahzsemmes pahrnahjis eedohmajees wiffas mahjas us reuti doht. Nauda ween buhschoht jadohd. Kur lai to nandu nemm? Uk! seewin, kaut es ne buhtu dshwotajs! Zil par schahm mahjahm es esmu siveedrus redsejis un affaras islehhjis. Un tatschu paliks zittam mahjas! Seewa atbild: wihrin mihlais, fo tu behdajees? Kungs jaw mums launs naw. Utminnees kad mahzitajs bija scheit pee Greetes Deewa maisi doht, ka winni sazzija: kaut to behrni! fadsihwotu, ka ne buhtu wairs klausas buhschana, kas tad ne faitetu dshwoht? Utminnees ka winni wiffu usnehme no galla un wiffu isstahstija; tad pateesi labaki naudu doht, ne ka dshwoht pa wezzam. La seewa sazzija un wihrs bildeja wahrduš prettim, un rumnaja abbi lihds wehslam wakkaram un nodseedaja kohpa to dseesmu no wezzas ds. gr. 356. „Pawehlees tawas mohlas“... un dewahs gulleht. Pak tahm zittahm mahjahm ne bija labaki. Waggare tur arriban mahzija zil fliktu podohmu Keelskungs effohst usnehmis un bija lautini wiffi leelas behdas.

Sanahk nolikra deena wiffi saimneeki muischu. Wiffi stahw Keelkunga istaba pufarinki un Keelskungs teem falka ta: Behrni! Deews man palihosejis sweiktam un weffelam pahrnahki! Zeeniga Keelmahte arri weffela, bet winna palikke wehl Wahzsemme un winna Zums leek labbas deenas sazziht. Ka Zums klahjajs, ka Zuhš katrs dshwojat?

Saimneeki. Paldees zeenigs Keelskungs par pawajachanu! Mums flikti, pawissam flikti klahjajs. Mehš effam ispohstiti un iswendeti laudis.

Waggare. (Wett ar azzu, lai zeesch kluffu.)

Kungs. Sinnu behrni wiffu, sinnu ka Zums klahjajs un zil gruhti Zums irr, talabb dshwi Zums gribbu atweeglinahk. Es patš ne warru katram pee darba klahk stahweht; es ne warru redseht woi kam pahri darra jeb ne; woi darbus katra deena pareisi isdalla; woi Zums arri waku lau peeset laikā pee sawa darba klahk, es talabb mahjas gribbu nodohst us grunti. Katram no zums man buhs maksahk, ne tohs darbus fo lihds schim effat strahdajuschu, bet to semmes wehrtibu, fo katram semme isnes. Tad neweens Zums ne warr spihchte; jaunus darbus zums ne warr peekht. Zums tad no zitta naw jagaida schehlastiba, ka no Deewa ween. Es gribbu behrni! pateesi es gribbu ka tehws ar Zums darriht, es ne gribbu Zuhšu pohstu, bet es gribbu Zums weeglakas deenas nowehleht us behrnu behrneem.

Waggare. (Kleppo diwi reis.)

Kungs. Salkait jelle, zil Zuhš man sohlat, katrs par sawahm mahjahm? Zums man ne buhs nej

wiffmasaku klausibu atklausiht. Zums ne buhs nej nowaddus strahdaht, nej malku dsiht, nej labbibu weht, nej darbineekus shtiht, nej leezineekus, nej pahrkuhlejus, nej seewas pee raweschanas, nej pee magaschanaš, nej pee linnu pluhfchanaš, nej pee ohgu un sehnu lassichanaš shtiht, itt ne kahdu klausibu es no Zums ne gribbu; zil Zuhš sohlat par mahjahm?

Saimneeki. (Trihs kleppo, diwi knirfchka ar pirksteem, weens bers deggunu un tee zitti stahw un kattahš.)

Kungs. Tas Zums par gruhti buhs schodeen apfert, bet es tapatt gribbetu no Zuhšu muttes pirmu wahrdu dsirdeht, zil Zuhš ihsteni sohlat?

Saimneeki. Tapatt rubbuli 10, woi 15, fo tad mehš sinnam sohliht?

Kungs. Behrni! Zuhš tak sinnat, ka manni tehwu tehwi scho muischu turrejuschi. Es jaw to ne esmu sadsis, ka tad Zuhš man ta warreet sohliht?

Saimneeki. Ne nemmeet par launu zeenigs Keelskungs! ka Zuhš pawehleseht ta mehš darrifim.

Kungs. Pawehleht, es Zums ne fo ne gribbu pawehleht, es gribbu lai Zuhš ka prahka laudis paschi ischkerat ka tas Zums ees labbuma sawas mahjas turreht us naudu. Zil tu, behrns issehj ruddens sehja.

Saimneeks. Issehjam 8 puhrus kweeschus un 7 puhrus rudsus.

Kungs. Zil graudus tu rehkini no puhra sehjuma?

Saimneeks. Tapatt graudi 7 rohnahs gan.

Kungs. Zil tas irr: 8 reis 7 un 7 reis 7, kad to faleek kohpa?

Saimneeki. (Paleek wiffi kluffu.)

Kungs. 8 reis 7 irr 56 un 7 reis 7 irr 49, saskaiti kohpa irr 105 puhri labbibas.

Saimneeki. Warr buht zeenigs Keelskungs!

Kungs. Kweeschu malka 3 rubbulus puhra, rudsus 1 rub. 50 kap., rehkinasim mas, rehkinasim zaur zaurim 2 rub., tas istaisa par 105 puhreem 210 rub., ka tad Zuhš man warrat tikween 10 rubbulus sohliht?

Saimneeki. Warr buht zeenigs Keelskungs, woi tad mehš sinnam?

Kungs. Wifs waffaras lauks Zums wehl paleek, wiffi lohpi Zums paleek, wiffi dahrsi Zums paleek, ka Zuhš tad ta warrat sohliht. Woi tad Zuhš man taggad naudu ne maksajat?

Saimneeki. Maksajam gan, pagasts jaw jadohd.

Kungs. Woi tad tee darbineeki un leezineeki, un tee sirgi ar fo Zuhš mannus laukus strahdajat Zums naudu ne malka? Woi tad rentneeki buhdami Zuhš ar saweem 10 pirksteem neko ne pelniiseet? Zil Zums darbineeks malka par gaddu?

Saimneeki. Tseet gan nauda. Kad to wissu fa-
leek lohpä, täpatt kahdi rubbuli 20 buhs.

Kungs. Fuhs tä runnajeet ittin kà Fuhs rubbuli
nekad ne buhtu redsejusch, itt kà Fuhs ne sinnatu zik
rubbulis irr. Fuhs taf lohni saweem kalpeem dohbat,
un dohbat teem zauru gaddu ehst, woi tas ne eet
naudä?

Saimneeki. Ko mehs sinnam zeenigs Leelskungs!

Kungs wehl ilgi ar saimneekeem farrojahs, bet
wihri ne sohlja un ne sohlja wairak kà rubbulus 40,
kur ar preeku warreja 120 rubbulus no mahjahm
maksahst un wehl rubbulus 100 pelnitees pee schihs
rentes klast, tä ka tohs warreja labde list eekschä un
behrneem glabbahst. Nehkini tohs 100 rubbulus, ko
tee saimneeki warreja us mahjahm pelniht us 24 mah-
jahm tas irr 2400 rubbuli, rehkini tohs 20 gaddus
bes augkeem, tas irr 48,000 rubbuli ko pagasts pa-
spehleja, un salki woi ne eet fohlas wehderam lab-
bumä. Ja saimneeki buhtu prattusch, rehkinahst, tee
buhtu sawas mahjas ar preeku us grunti nehmuschi
un buhtu paschi bebru ehrfeli jahjusch un buhtu pahr-
tikfusch laudis bijusch. Wet nu palikke pa wezzam.

(Turplifam wairak.)

Teesas fluddinafchanas.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes,
ta Pativaldineeka wiffas Kreewu Walfis ic. ic. ic.,

tohp wissu tee, kam kahdas taisnas parradu praffischa-
nas pee ta Krohna-Saldu saimneeka Kapplusch Frizza
Nemmes buhtu, kas nespehribas un truhkuma dehl
saimneeks wairk ne warr buht, un par kurra mantu
konkurse nolikta, usazinati, wisswehlat lihds 30tu
Oktober f. g. pee schihs pagasta teesas peeteiktees.
Luttrina pagasta teesa, imä September 1841. I

(L. S.) Reedeneek Andrei, peesehdetais.

(Nr. 411.) Wadendieck, pagasta teesa srihweris.

Us krohna Bramberges Silbeschu saimneeka lauka
irr daschadas seewischku drehbes, prohti: lakkati, kam-
sohli, sekkes, fwahrki, elékini, zimdi, frekli, nehdohgi,
masf speegelis u. t. p., un weena krustama graham-
ta, dohta no Schuhstes mahzitaja Wilpert tam sch-
nam Ans, prohti: „Nr. 34. Buschhof. Klajju
bandeneeka Jahna un Greetas dehl Ans,“ atrakti.
Kam schihs leetas un schi krustama grahamata peeder-
retu, teek zaur scho usazinahts, 8 neddelu starpä no
appakschraftitas deenas ar labbahm peerahdischa-
nahm pee schihs pagasta teesas peeteiktees; zittadi
schihs leetas tiks pahrdohdas un Anfa krustama grah-
mata Schuhstes zeenigam mahzitajam atpakkal sub-
tita. Bramberges pagasta teesa, 6tä September
1841. I

(Nr. 227.) F. Sackenfels, preekschsehdetais.

G. Paulborn, pagasta teesas srihweris.

Naudas, labbibas un prezzu turgus us plazzi. Rihgä, tanni 22tä September 1841.

	Sudraba naudä.			Sudraba naudä.	
	Rb.	Rv.		Rb.	Rv.
I jauns dahlderis geldeja	1	33	I pohds kannepu tappe maksahst ar	—	90
I puhrs rudsu tappe maksahst ar	1	60	I — limu labbasas surtes	—	2
I — kweeschu — —	3	—	I — — sliktakas surtes	—	1
I — meeschu — —	1	20	I — tabaka — —	—	65
I — meeschu = putrainu — —	1	90	I — dselses — —	—	75
I — ausu — —	—	75	I — sweesta — —	2	25
I — kweeschu = miltu — —	4	—	I muzza silku, preechu muzza	—	7
I — bibdeletu rudsu = miltu — —	2	20	I — — wiskschnu muzza	—	7
I — rupju rudsu = miltu — —	1	70	I — sartanas sals	—	7
I — firmu — —	1	60	I — rupjas leddainas sals	—	6
I — limu = sehklas — —	3	—	I — rupjas baltas sals	—	4
I — kannepu = sehklas — —	1	50	I — smalkas sals — —	4	—
I — kimmenu — —	5	—			

W r i h w d r i e k e h t .

No juhrmallas gubernementu angstas waldischanas puffes: Waldischanas-rahts U. Weitler.